

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ НАУКОВЦІВ ТА ФАХІВЦІВ
У СФЕРІ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ
ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції

28 квітня 2017 року

Одеса
ОДУВС
2017

Статті друкуються в авторському варіанті.
Оргкомітет дозволив собі лише скорочення
статей, які суттєво перевищували пропоновані обсяги

Актуальні проблеми оперативно-розшукової протидії організованій злочинності: матер.
А43 Міжнар. наук.-практ. Інт.-конфер., м. Одеса, 28 квітня 2017 р. – Одеса : ОДУВС, 2017. – 112 с.

УДК 343.985 : 343.85 (477)

© ОДУВС, 2017

МОРАЛЬНО-ЕТИЧНІ ПИТАННЯ КОНФІДЕНЦІЙНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

*Андрусенко С.В., завідувач кафедри оперативно-розшукової діяльності
Одеського державного університету внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент*

При здійсненні оперативно-розшукової діяльності виникає складна система моральних відношень як між учасниками оперативно-розшукового процесу, так і між ними та суспільством. Найбільш складними з моральних позицій є проблеми залучення осіб до конфіденційного співробітництва з органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, проблеми їх соціального і правового захисту, проблеми залучення до конфіденційного співробітництва різних категорій осіб, в тому числі осіб, що займають певне посадове становище, проблеми охорони прав і свобод як самих конфідентів, так і осіб, з якими їм доведеться працювати, вирішуючи завдання оперативно-розшукової діяльності.

Специфіка регламентування оперативно-розшукової діяльності ставить на чільне місце високу професійну підготовку оперативних працівників, яка, перш за все, повинна базуватися на міцних моральних та етичних принципах професійної етики. Оперативно-розшукова діяльність постійно ставить перед оперативними працівниками проблему морального вибору між добром і злом, так як побудова і організація оперативної роботи відбувається на стику зовнішніх і внутрішніх протиріч, які обумовлені тенденцією підвищення загальної правосвідомості оперативних працівників.

Регламентуючі оперативно-розшукову діяльність Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» [1] та відомчі нормативні акти не містять вичерпних приписів поведінки оперативних працівників і конфідентів в тих чи інших ситуаціях, оскільки в умовах протистояння оперативного працівника та злочинця охопити правовим регулюванням всі нюанси оперативної роботи просто неможливо. Чинне законодавство забороняє залучати до конфіденційного співробітництва недієздатних осіб, які мають психічні захворювання або за станом свого здоров'я не спроможні виконувати завдання оперативно-розшукової діяльності. Не дозволяється встановлювати негласне співробітництво з особами, які не досягли повноліття [2, с. 267].

Проблема морального виховання оперативних працівників стає реально здійсненою та перспективним завданням бо моральні ідеали професії знаходять підтримку і втілення в дійсних відносинах. Залишаються пережиткові явища в громадському, груповому та індивідуальному рівні свідомості, боротьба з якими становить головний зміст виховної роботи. Моральні правила не можна змусити виконати силою («їм слідують за внутрішнім переконанням»). На сторожі їх стоять совість і громадська думка. Моральні норми несуть в собі частинку досвіду і визнаних ідеалів. Самі ж ідеали відображаються в нормах, які рекомендують дотримуватися певної поведінки. Моральні норми слід пояснювати, вселяти, доводити, щоб вони стали усвідомленим внутрішнім переконанням людини.

Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» [1] офіційно закріпив можливість реалізації громадянами свого права на надання допомоги органам, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, в рішенні задач по боротьбі зі злочинністю шляхом гласного і негласного сприяння цим органам, визнав соціальну необхідність і значимість такого сприяння і надав цим органам право на його використання. Тим самим він поклав кінець систематичним нападкам преси та інших засобів масової інформації на осіб, що надають (надавали) сприяння оперативним підрозділам, бо визнав його правомірним і з соціальної точки зору виправданим. Також цей закон визначив коло осіб, з якими органи, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, можуть встановлювати відносини співпраці, в тому числі на основі угоди, передбачив соціально-правовий захист таких осіб і, разом з тим, поклав на них обов'язок «зберігати в таємниці відомості, що стали їм відомі у ході підготовки або проведення оперативно-розшукових заходів, і не представляти завідомо неправдивої інформації зазначеним органам». І тим не менше, законодавче виправдання осіб, які сприяють органам, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, не завжди знаходить моральне схвалення [3, с. 260].

Звичайно, досвід боротьби зі злочинністю свідчить, що діяльність правоохоронних органів тісно пов'язана з постановкою завдань по боротьбі зі злочинністю, які часто не можуть бути вирішені без використання негласних

джерел інформації. Це перш за все відноситься до вирішення завдань щодо попередження та припинення запобігання (недопущення) виключно тяжких наслідків від злочинів, які неможливо вирішити без попереднього отримання інформації від конфідентів. Як же суспільство повинно ставитись до сприяння цих осіб, до передачі ними інформації про задуми садистів, терористів і вбивць, учасників інших злочинів? Невже такий їх вчинок є аморальним?

Таким чином, моральні і правові норми вступають в суперечність. Безумовно, це питання має бути вирішено, при цьому, на наш погляд, для його вирішення необхідно глибоке вивчення і дослідження професійної етики; виявлення моральних особливостей оперативно-розшукової діяльності. Крім того, видається, що розгляду названих питань повинен передувати теоретичний аналіз сутності професійної моралі, який у філософській та спеціальній, в тому числі юридичній, літературі не знайшов поки що належного відображення.

Моральні вимоги до оперативного працівника можуть полягати в наступному:

- ставлення до людини як до найвищої цінності, повага і захист прав і свобод людини і громадянина та людської гідності;
- глибоке розуміння соціальної значущості своєї професії, своєї ролі і високого професіоналізму, своєї відповідальності перед суспільством і державою як працівника правоохоронної системи, від якої вирішальною мірою залежать громадська безпека, охорона життя і здоров'я громадян;
- розумне і гуманне використання наданих законом прав в суворій відповідності з принципами соціальної справедливості, громадянського, службового та морального обов'язку;
- принциповість, мужність, безкомпромісність, самовідданість у боротьбі зі злочинністю, об'єктивність і неупередженість у прийнятті рішень на проведення оперативно-розшукових заходів, застосування сили, засобів і методів оперативно-розшукової діяльності;
- чесність, непідкупність, турбота про професійну честь, репутації співробітника оперативного підрозділу;
- свідомо дисципліна, старанність і ініціатива, професійна солідарність, взаємодопомога, підтримка, сміливість і морально-психологічна готовність до дій в складних оперативно-розшукових та оперативно-тактичних ситуаціях, здатність до розумного оперативному ризику в екстремальних умовах;
- постійне вдосконалення професійної майстерності, знань в області оперативно-розшукової етики, підвищення загальної культури, розширення інтелектуального кругозору, творче засвоєння необхідного вітчизняного і зарубіжного досвіду.

Перераховані вимоги дають наочний образ моральних якостей, якими повинен володіти оперативний працівник, щоб ефективно виконувати поставлені перед оперативно-розшуковою діяльністю завдання, бути здатним присвятити своє життя служінню суспільству, охорони прав і свобод громадян, належним чином залучати осіб до сприяння правоохоронним органам в боротьбі зі злочинністю та забезпечувати їх соціально-правовий та моральний захист.

Правоохоронні органи повинні за допомогою сприяння громадян оперативним підрозділам, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, запобігати, припиняти та розкривати злочини, а не залучати до їх вчинення кого б то не було і в яких би то не було цілях. Це обов'язок, закріплений відповідними нормативно-правовими актами, наповнений і глибоким моральним змістом.

Співпраця громадян з оперативними підрозділами повинна ґрунтуватися на їх добровільній згоді допомагати в благородній справі боротьби зі злочинністю, на розумінні всієї важливості та соціальної корисності цієї допомоги. Тобто, має бути розуміння, що негласне співробітництво не що інше як одна з форм реалізації морального обов'язку кожного громадянина захищати свою державу, встановлений в країні правопорядок.

Оперативні працівники повинні формувати моральні позиції осіб, які залучаються до негласної співпраці. Вони зобов'язані при роботі з конфідентами постійно виховувати їх в дусі патріотизму, дотримання законності та підтримання правопорядку, прищеплювати конфідентам непримиренне ставлення до фактів вчинення злочинів та осіб, що їх здійснюють. Службовий характер взаємин і діяльності оперативного працівника і особи, яка надає негласне сприяння правоохоронним органам у боротьбі зі злочинністю, не змінює того, що за своєю суттю названі аспекти їх співпраці виступають елементами професійної етики.

На підставі вищевикладеного можна зробити висновок, що в роботі органів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, виникає безліч проблем як правового, так і морально-етичного характеру, особливо це стосується співпраці з громадянами на конфіденційній основі. Вирішити ж їх багато в чому допомагає професійна етика оперативно-розшукової діяльності.

Література:

1. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лютого 1992 року № 2135-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 22. – Ст. 303.
2. Бандурка О.М. Оперативно-розшукова діяльність. Частина I: Підручник. – Харків: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. – 336 с.
3. Науково-практичний коментар Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» / Сервецький І.В., Дашко В.А. – К., 2006. – 400 с.

ЗМІСТ

Катеринчук І. П. ВСТУПНЕ СЛОВО	3
Катеринчук І.П. ДЕПАРТАМЕНТ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПІДТРИМКИ ТА КООРДИНАЦІЇ ПОЛІЦІЇ «102» В СИСТЕМІ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	4
Албул С.В. ПИТАННЯ УНІФІКАЦІЇ НОРМ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ТА ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО ВПРОВАДЖЕННЯ НЕГЛАСНИХ ПРАЦІВНИКІВ В ОРГАНІЗОВАНУ ГРУПУ ЧИ ЗЛОЧИННУ ОРГАНІЗАЦІЮ	5
Алексєєнко А.О., Ноздрін Д.О. ЩОДО ПИТАННЯ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ТА ПІДРОЗДІЛІВ КРИМІНАЛЬНОЇ РОЗВІДКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ.....	7
Андрусенко С.В. МОРАЛЬНО-ЕТИЧНІ ПИТАННЯ КОНФІДЕНЦІЙНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА	9
Аркуша Л.І. ПОНЯТТЯ ТА РІВНІ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	11
Болгар О.В. ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД У ДОСЛІДЖЕННІ КРИМІНАЛЬНОГО АВТОБІЗНЕСУ	12
Бутенко Е.К., Ноздрін Д.О. ЩОДО ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАТЬ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ	14
Васютинська А.М. ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВИХ ПІДРОЗДІЛІВ.....	16
Гловюк І.В. ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ (У КОНТЕКСТІ ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННИЙ ДІЯЛЬНОСТІ)	17
Гриневич А.Ю., Ноздрін Д.О. ВЗАЄМОДІЯ СЛІДЧИХ ТА ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВИХ ПІДРОЗДІЛІВ ПРИ РОЗКРИТТІ ТА РОЗСЛІДУВАННІ ШАХРАЙСТВ	19
Грібов М.Л. ПРОВЕДЕННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВИХ ЗАХОДІВ ВІДНОСНО ОСОБИ ЗА ЇЇ ЗГОДОЮ В МЕЖАХ ОПЕРАТИВНОЇ РОЗРОБКИ ОРГАНІЗОВАНИХ ЗЛОЧИННИХ ФОРМУВАНЬ	20
Дараган В.В. ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ПРОГНОЗУВАННЯ В ПРОЦЕСІ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИНАМ У СФЕРІ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПШВЕЛЬ	22
Домніцак Р.В., Албул С.В. СУЧАСНІ ПОГЛЯДИ ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ КОРИСЛИВО-НАСИЛЬНИЦЬКИХ ЗЛОЧИНІВ	23
Дунаєва А.Ю. ПРОБЛЕМИ ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ЩОДО ЗЛОЧИНІВ, ВЧИНЮВАНИХ ОРГАНІЗОВАНИМИ ЗЛОЧИННИМИ УГРУПУВАННЯМИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	24
Yeskov Serge V. LAW ENFORCEMENT AGENCIES AND TELECOMMUNICATIONS SERVICE PROVIDERS COLLABORATION IN EXECUTING REQUESTS FOR INTERCEPTION OF PRIVATE COMMUNICATIONS: EUROPEAN UNION REGULATION PRACTICE AS A LESSON FOR UKRAINE.....	26
Єфімов В.В. ДО СПІВВІДНОШЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ РОЗВІДОК ЩОДО ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИНАМ В АПК УКРАЇНИ	28
Жуматаєв А.А. ИССЛЕДОВАНИЕ МОБИЛЬНЫХ УСТРОЙСТВ ПРИ РАСКРЫТИИ ПРЕСТУПЛЕНИЙ СВЯЗАННЫХ С ОРГАНИЗОВАННОЙ ПРЕСТУПНОСТЬЮ	30
Заєць О.М. ТАКТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ КРИМІНАЛЬНОГО АНАЛІЗУ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКІВ ПІД ЧАС ВЕДЕННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВИХ СПРАВ.....	31
Іванов А.О. ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ ПРОКУРОРА ДО ПІДТРИМАННЯ ДЕРЖАВНОГО ОБВИНУВАЧЕННЯ.....	34
Ігнатюк О.В.	